



Pesten stoppen in de opvang

Samenstelling en begeleiding:
Hilde Leonard
Mail: hilde.leonard@pandora.be

**Pesten is niet leuk voor wie het meemaakt!
Maar is alles wat een kind niet leuk vindt ook pesten?**

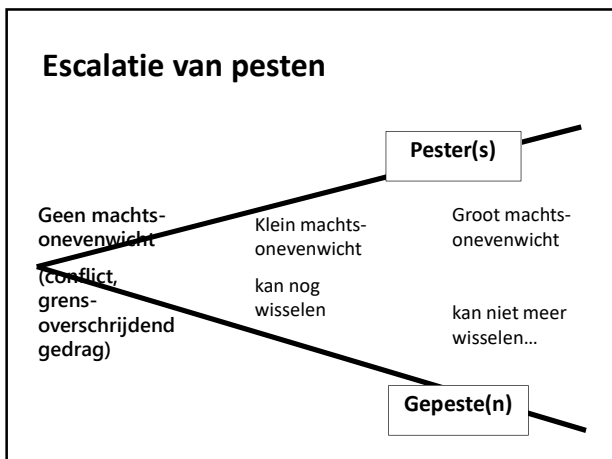
Pesten is...

- langdurig, altijd maar weer
- zelfde dader(s), zelfde slachtoffer(s)
- bedoeld om te raken, te kwetsen
- slachtoffer kan zich moeilijk verdedigen
- daders genieten ervan, geeft hen status of macht

TIK TIK TIK... (vgl. kippen)

Pesten is niet hetzelfde als...

- **plagen:** pesten gebeurt niet in een positieve, gemoedelijke sfeer
- **conflict / ruzie:** bij pesterijen is er sprake van een ongelijke machtsverhouding tussen pester en gepeste



- ### Escalatie van peestsituaties
- Een combinatie van:
1. (Een) kind(eren) die doelgericht kwetsende dingen doet(n) naar andere kinderen
 2. Getuigen die meepesten en/of niet ingrijpen
 3. Een kwetsbaar of geïsoleerd slachtoffer
 4. Volwassenen (leerkrachten, ouders) die niet ingrijpen

Slachtoffer praat niet over pesten...

- Weet niet aan wie te vertellen
- Schaamte
- Bang voor straf
- Bang voor groepsdruk
- Bang niet geloofd te worden
- Bang zelf de schuld te krijgen
- Bang voor escalatie en wraak
- Niet geloven in mogelijke oplossing
- ...



Pesten detecteren



Voorwaarden:

1. Pesten wordt ernstig genomen in de opvang
2. Goede, laagdrempelige relatie met begeleiding
3. Iedere melding van pesten wordt serieus genomen
4. Andere kinderen komen niet te weten van welke kinderen of ouders jullie informatie kregen
5. Geen acties zonder inspraak slachtoffer.

Pesten detecteren



- Slachtoffer neemt begeleiding in vertrouwen
- Brievenbus (discreet!)
- e-mailadres, facebook
- Groepsgenootjes, ouders,... vertellen wat ze weten

Altijd ook:

Letten op signalen in gedrag! (*volgende dia*)
Spontaan kinderen aanspreken

Mogelijke signalen van gepeste

- Plotse, onverklaarbare gedragsveranderingen
- Zich terugtrekken, onbereikbaar zijn
- Snel geïrriteerd geraken, veel ruzie maken
- Angst voor lichamelijk contact, schrikreacties
- Geen interesse in het spel, in andere kinderen
- Vage lichamelijke klachten (hoofdpijn, buikpijn)
- Nachtmerries, slaapgebrek
- Angst voor bepaalde kinderen of plaatsen
- Dicht in de buurt van de begeleiding blijven
- Beschadigd materiaal zonder goede uitleg
- ...

Getuige van een incident

Op het moment zelf

- Benoem wat je ziet gebeuren
- Stel een duidelijke gedragsgrens
- Ga geen discussie aan

Achteraf

- Vang eventueel slachtoffer op
- Breng collega's op de hoogte
- Denk samen na over een methode om het pesten te stoppen

Gesprek met slachtoffer

- Steun bieden, vertrouwen geven
- Informatie verzamelen
 - is dit pesten, plagen, ruzie?
 - hoe groot is het machtsonevenwicht?
- Slachtoffer betrekken bij keuze actie

Géén geheimhouding beloven...

wél discretie én bescherming tgo. andere kinderen

Pesten stoppen

Belangrijke criteria:

1. Pesten moet stoppen
2. Het moet veilig zijn voor het slachtoffer.
3. Voorkeur voor een aanpak die ervoor zorgt dat kinderen terug verder kunnen met elkaar.

Onderscheid tussen

- Aanpak van een incident
- Ombuigen van het machtsonevenwicht

Pesten stoppen

Wat meestal niét werkt:

- Weerbaarheidscursus voor gepest kind
- Sensibilisatie (film, verhaal,...)
- Straf voor pester(s)

**Veiligheid voor het slachtoffer
= essentieel bij iedere aanpak!**

Pesten stoppen 1

Aanspreken van (vermoedelijke) dader(s)

- Geen omstanders
- Meerdere daders apart spreken
- Beschrijf de feiten + ongewenst karakter
- Wijs hem/haar op verantwoordelijkheid
- Roep op om in de toekomst te stoppen
- Zeg dat je gelooft dat dat kan, voer het gesprek in een constructieve sfeer
- Géén straf, géén discussie!
- Volg de resultaten van het gesprek op.

“Wij hebben gezien (gehoord) dat je
... *(concrete beschrijving van het
gedrag)*. Wij accepteren dat niet. We
verwachten van jou een oplossing,
zodat dit niet meer voorvalt.”

Aanspreken wordt sterker...

- in een sfeer van transparantie: over pesten wordt gepraat in de opvang!

“Wij hebben vernomen (gemerkt) dat er gepest wordt in de groep. Dit accepteren wij niet. We zullen er alles aan doen wat we kunnen om dit te stoppen. Daarom houden we extra toezicht. Wij rekenen op jullie medewerking. Moest iemand pestgedrag opmerken, mag je ons dat altijd komen vertellen.”

Aanspreken wordt sterker...

- als je het enkele keren herhaalt / opvolgt tot het pesten stopt
- als verschillende begeleid(st)ers meedoen
- als ouders van de aangesproken kinderen betrokken worden
- als je samenwerkt met de school!

Praten met ouders van pester

- Beschrijf de feiten zo concreet mogelijk
- Beschuldig niet, voor deze ouders is het vaak ook een verrassing
- Vraag hun medewerking om dit gedrag te stoppen: door hun kind erop aan te spreken, door mee te werken aan herstel,...

Dit werkt best als ouders voelen dat je hun kind graag hebt, dat je het beste voor hebt met hun kind!

Pesten stoppen 2

Bemiddelingsgesprek tussen pester en gepeste

Voorwaarden:

- Beperkt machtsonevenwicht
 - wederzijdse bereidheid tot gesprek
- Spreek eerst beiden apart om kans op slagen in te schatten
 - Laat beiden hun verhaal doen vanuit hun beleving
 - Geen discussie over wat waar is, wel verhelderen misverstanden
 - Focus op de toekomst en afspraken maken.

Pesten stoppen 3

Bemiddelend groepsgesprek

!!! Niet bij een groot machtsonevenwicht !!!

- Aandacht voor ieders gevoelens
- Toekomstgericht: iedereen in de groep moet zich goed voelen
- Vanuit ieders verantwoordelijkheid
cf. oplossingsgericht groepsgesprek

Oplossingsgericht groepsgesprek

De inhoud wordt door de kinderen bepaald, jij bent moderator!

Een voorbeeld van een gespreksstramien:

1. Geef deze groep een cijfer op een schaal van 1 tot 10.
2. Wat maakt dat het niet minder is? Wat loopt goed?
3. Wat zou jij kunnen doen om ervoor te zorgen dat de sfeer in de groep beter wordt?

Zie ook Sue Young, *Van pesten naar samenwerken*, uitg. Pica.

Pesten stoppen 4

Steungroepaanpak (o.a. no blame)

- niet-bestraffend
- Kinderen worden aangesproken op hun verantwoordelijkheid
- middengroep wordt geactiveerd



Zeer effectief (85% succes na één toepassing!)

Steungroep: 4 stappen

1. Gesprek met gepest kind
2. Bijeenkomst met steungroep:
= *pesters + stille getuigen + steunfiguren*

(een week later)

3. Gesprek met gepest kind
4. Gesprek met de steungroep

Bij aanhoudend pestgedrag

- Verhoog je waakzaamheid en zég dat je dat doet (*vb. toezicht in de buurt van wie pest*)
- Structurele maatregelen (*vb. groepen anders samenstellen*)
- Nauwe samenwerking met ouders en school
- We doen alles wat we kunnen voor een veilige sfeer in de groep!
